

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Галина Ковачева

относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР”, професионално направление: 3.6. „Право”, докторска програма „Криминалистика”, представен от Катерина Геннадиевна Шаповалова, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Правни науки”, Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“ на тема: „СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПА ЗА ЗАКОННОСТ ОТ ПРОКУРОРА В ДОСЪДЕБНОТО РАЗСЛЕДВАНЕ (ПРОЦЕСУАЛНИ И КРИМИНАЛИСТИЧЕСКИ АСПЕКТИ)”

Представеният дисертационен труд от Катерина Геннадиевна Шаповалова е посветен на актуален проблем, свързан с дейността на прокурора в наказателното производство, спецификата на осигуряване на законосъобразността по време на досъдебното разследване, както и необходимостта от реформиране на действащото наказателнопроцесуално законодателство на Украйна, с оглед подобряване на прокурорския надзор и повишаване на нивото на законността в държавата. Трудът е в обем 238 печатни страници, структуриран в увод, изложение в три глави, заключение, библиография и приложение. Библиографията съдържа 250 източника на кирилица и латиница, като направените позовавания под линия са 257.

В уводната част на дисертационния труд е обоснована актуалността на изследването. Формулираните обект, предмет, цел и задачи, както и използваните методи дават основание да се приеме, че работата на докторанта се основава на добро познаване на методологията и методиката за провеждане на дисертационно изследване.

Първа глава акцентира върху някои основни понятия като принцип на законността в наказателното производство, механизъм за неговото осигуряване и компетентни субекти. Задълбоченият анализ е позволил на докторанта да идентифицира някои недостатъци на прокурорското ръководство и съдебния контрол, които се отразяват негативно на процесуалната самостоятелност на следователя. С важна практическа стойност са направените предложения *de lege ferenda*, свързани с гарантиране на правата и законните интереси на заподозрените в

извършване на престъпления лица. Установени са редица съществени нарушения на правата и свободите на участниците в наказателното производство в Украйна, с което е обоснована необходимостта от реформи за преодоляване на кризата на законността в дейността на правоохранителните органи.

Глава втора представлява анализ на правните основи на прокурорската дейност, правният статус и принципите на дейност на прокурора в наказателното производство. Изследвана е законодателната регламентация на прокурорската дейност в Украйна, в това число и в сравнителноправен план с българското законодателство. Правилно е направен изводът, че промените в регулирането на функциите на прокуратурата, които са резултат от конституционната реформа на правосъдието, са довели до колизии и пропуски в нормативната уредба на прокурорския надзор в Украйна. С особена ценност е анализът на международните стандарти за прокурорски надзор за спазването на законността в досъдебното разследване.

В глава трета подробно са анализирани мерките, които прокурорът следва да предприеме за осигуряване на законността при регистрацията на сигнали за извършени престъпления. Определен и характеризирани е алгоритмът на действията на прокурора по отношение на осигуряване спазването на законността в дейността на разследващите органи. Извършен е анализ на практиката на Европейския съд по правата на човека относно осигуряване на законността при прилагането на мярката за неотклонение задържане под стража. Фокусът е поставен върху определянето на правомощията на прокурора за осъществяване на процесуалното ръководство на досъдебното разследване при провеждане на следствените (издирвателни) действия. Посочени са най-често наблюдаваните нарушения на закона и са направени предложения *de lege ferenda* за тяхното преодоляване. Отделено е внимание на провеждането на негласни следствени (издирвателни) действия и ролята на прокурора като гарант за осигуряване на спазването на законността по време на и след тяхното провеждане.

В заключението са представени основните изводи и приноси моменти от проведеното изследване.

Представеният дисертационен труд съдържа множество научни приноси, по-важните от които са:

1. Определено е понятието за законност в наказателното производство и е изяснен механизмът за осигуряване на законността;

2. Изведена е научнообоснована класификация на задачите на прокурорския надзор за спазване на законите;

3. Предложена е дефиниция на правния статус на прокурора и е представена характеристика на неговите елементи;

4. Проведено е емпирично изследване на следствената и съдебната практика, което е предоставило възможност на докторанта да обобщи основните нарушения при регистрацията в ЕРДР;

5. Определени са критериите за оценка на ефективността на прокурорския надзор и алгоритъма за действия при спазване на законността в досъдебното разследване;

6. Определено е съдържанието на прокурорския надзор за спазване на законността при провеждане на следствени (издирвателни) действия.

Общото ми впечатление от дисертационния труд е, че на добро теоретично ниво са разгледани процесуалните и криминалистическите аспекти на осигуряването на законността от прокурора при осъществяване на досъдебното разследване в Украйна. Направените предложения *de lege ferenda* могат да допринесат за усъвършенстване на украинското наказателнопроцесуално законодателство.

Към дисертационния труд могат да бъдат направени някои критични бележки и препоръки. Така например, в третия раздел на глава втора, не е изяснено какво влага докторантът в съдържанието на понятието етически проблеми на съвременната криминалистика и как този въпрос е обвързан с принципите на дейност на прокурора в наказателното производство.

На следващо място, при изследване на мерките, които трябва да приеме прокурорът за осигуряване на законността при регистрацията на заявления и сигнали за извършени престъпления, е анализирана следствената и съдебната практика. В частта, където са обобщени установените нарушения под формата на невключване в ЕРДР на информация за извършено престъпление, би било подходящо да се посочи какъв е техният относителен дял. В този смисъл, вниманието би могло да се фокусира именно върху резултатите от емпиричното изследване, с оглед разработване на законодателни и практически решения.

Като насоки за бъдещата научноизследователска дейност на докторантката, бих могла да ѝ препоръчам по-задълбочено да изследва криминалистическите аспекти на принципа за законност в наказателното

производство, като например предложи стандарти за осигуряването от прокурора на криминалистическата етика на досъдебното разследване при осъществяване на отделните следствени действия, както и да постави от криминалистическа гледна точка въпроса за професионалната подготовка на прокурора, с оглед осигуряване на принципа на законност в досъдебното разследване.

Направените бележки и препоръки са насочени преди всичко към подобряване на научната работа на Катерина Шаповалова и не засягат основни моменти от дисертационния труд, поради което и не се отразяват на общата ми оценка за него.

Подготвеният от кандидата автореферат е в обем от 25 страници. В него като цяло правилно са отразени основните изследователски резултати, изводи и предложения. Прави впечатление обаче, че в заключителната част на автореферата някои от посочените изводи имат характер на приноси моменти, а сред посочените приноси са изброени научни изводи.

Личните ми впечатления от Катерина Шаповалова са от положените докторантски минимума по научната специалност и темата на дисертационния труд, където в качеството ми на член на изпитната комисия установих отличната ѝ подготовка. Тези впечатления бяха допълнени и от предварителното обсъждане на дисертационния труд, където бе показано задълбочено познаване на изследвания научен проблем.

В заключение, представеният дисертационен труд е посветен на актуална тема и има своята социална и правна значимост. Считаю, че с труда си Катерина Геннадиевна Шаповалова е изпълнила изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Имайки предвид гореизложеното, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Катерина Геннадиевна Шаповалова образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6 „Право“, докторска програма „Криминалистика“.

Член на научното жури:

(доц. д-р Галина Ковачева)

гр. Варна, 8 юли 2020 г.